

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László, Ludassy Mária,
Rakovszky Zsuzsa, Vásárhelyi Júlia.

Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Tóth Krisztina*: Hála-változat • 511
Őszi sanszok • 511
- Határ Győző*: Az első lépés • 512
Kártyavár • 513
Marsziász • 514
Irón és palajbász • 515
- Kányádi Sándor*: Vége felé • 516
- Denis Diderot*: Beszélgetések „A törvénytelen fiú”-ról (III)
(*Lőrinszky Ildikó fordítása*) • 517
- Lackfi János*: Cédra • 539
- Sumonyi Zoltán*: Vitéz nagyfalui Toldi Miklós szerelme
és egyéb kalandjai (*Regény – részlet*) • 546
- Schein Gábor*: (könyvtárban) • 559
- Mesterházi Mónika*: A középkor bonyodalmai • 561
A szemétről • 562
Víz, kő • 563
- Gát Anna*: Takarásban (Veni Sancte) • 564
- Miklya Luzsányi Mónika*: Életfogytig • 565
Maty radnaja • 567
- Gál Ferenc*: Ízelítőül • 569
Egy régi előadásról • 570
Az egyke dalaiból • 570
- Benedek István Gábor*: Bródy – tízszer • 571
- Tandori Dezső*: Jó multságok, férfimunkák • 586
- Kelevéz Ágnes*: „Lelkemben bakhánslárma tombol”
(A fiatal Babits dionüszoszi
és apollóni verseiről) • 590

- Tatár Sándor:* Miből nem kér az,
aki nem olvas verset? • 603
Tokai András: Ady-apokrif az Unióról • 607

FIGYELŐ

- Bodor Béla:* Egy újabb Térey (Térey János:
Sonja útja a Saxonia mozitól
a Pirnai térig) • 608
Megyesi Gusztáv: A semmi ága (Keresztury Tibor:
Bejárat a semmibe) • 612
Réz Pál: Négy folyóirat – egy irodalom (Vallasek
Júlia: Sajtótörténeti esszék.
Négy folyóirat szerepe 1940–1944 között
az észak-erdélyi kulturális életben) • 616
Csengery Kristóf: Egy szabad ember (Schiff András a zenéről,
zeneszerzőkről, önmagáról) • 619
Kicsi Sándor András: A korai szovjet nyelvtudomány mitikus
paradigmája (Havas Ferenc:
A marrizmus-szindróma. Sztálinizmus
és nyelvtudomány) • 623

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00
Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

Tóth Krisztina

HÁLA-VÁLTOZAT

Arany színekben játszó szén szavak,
Babits a fény, Ady a nagy zsarátnok,
boldog-szomorú lidérc leng: ha játsztok,
zümmögi halkan, csak tűzzel szabad,

Nemes Nagy dolgot! Hány láng sisteregne,
Füst csapna fel, Weöres sziporkatánc,
Kormos Vas bongna, izzana a rács,
mennyi kanyargó seb, mi nem heged be,

s bár igaz lenne majd, hogy Lesz Vigasz –
J. A. szájából érdes volt az élet,
Petri szájából szép volt a pimasz:

bárhogy mozduljak, lángnyelven beszélek,
torkomban hangjukk – de semmi az,
ha tőlük éghet éneke az ének.

ŐSZI SANSZOK

Ősz újra. Kong
a park. Na mondd,
beláttad?
Van-e tovább?
Van tétovább
tenálad?

Teszek-veszek,
szőlőt veszek,
miegymást,
szél kavarog,
cibál, ahogy
mi egymást:

becsap, kitér, kitér...
Oly elhagyott, sivár
a lelke,
csak zümmög kétkedő
hangon, mint az eső,
mi *ver* lenn...

Határ Győző

AZ ELSŐ LÉPÉS

(kuplé)

a kínai változat: „*ezermérföldes utadat is az első lépéssel kell megkezdened*”

(közmondás)

a francia változat: „*csak az első lépés volt nehéz, a többi ment magától*”

(*Marquise du Deffand mondta Szent Dénesről, akit Mercurius istenszobra előtt lefejeztek, és a püspök, fejét hóna alá kapva, a Vértanúk Hegyről [Mons Martyrum – innen a Montmartre] Párizsig futott, megásott sírgödöréig, s abba belebukott*)

ha jó a láb ha lép a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

a hónalj is ha bő nagy és elegendő a fejre
az első száz futólépést lihegvést lekeverve

ha jó a láb ha lép a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

a bocskor is ha ócska is a talpa is ha vékony
akarni kell a nyak a fej a kéz-láb csudatékony

ha jó a láb ha lép a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

ha kő ha rög mit félrerúg ösvénye bármi gyatra
fej eltökélten ösztökél mind újabb futamatra

ha jó a láb ha lép a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

mi-édesünk! elélesünk! jaj messzi még a Fórum
vaj győzi még Szent Dénesünk: LUTÉC' PARISIORUM! –

hej porkoláb! ha jó a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

jaj üstökén kímélni kén' szent vére hullajtását
már térbetyül lát nagy csudát a térdelő pogányság

hej porkoláb! ha jó a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

fejével hón' alatt a szent száguld agyongyötörve:
GLÓRIÁN át buksengezik *fejest* a sírgödörbe

heh porkoláb! ha jó a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

mely szép MIRÁKULUMMAL ím megbizonyítva áll ma:
feje híján is üdvre mén s övé az ÉGI PÁLMA

hej porkoláb! ha jó a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

holnap talán Úrasztalán majd azt vesszük szokásba:
feltetszik mán a Hóstián a „Szent Dénes-POGÁCSA”

hej porkoláb! ha jó a láb járásban mi se gátol
az első lépés az nehéz a többi megy magától

KÁRTYAVÁR

bőgő hangos tehetetlen
itt a hulló vér jele
temetetlen tetemetlen
jajgat mint bukott bele

„kártyavárat építettem
kiben élni lakni kell

dőlt omolt a Ház felettem
álmaim temettek el

felforgattak egy-két dolgot
keresték a tetemet
sehhol semmi – elpárolgott
eltűnt akit eltemet –

jaj a kincsek! annyi holmi”
egy történetet darál
nem maradt mit elkotorni:
légvár volt a kártyavár

MARSZIÁSZ

Tarján Tamásnak

én volnék ez a csupavér Tocsogó ez a HIHETETLEN
ahogy a Felső Igaz Eleven Léti Világból kirekedtem
Léti Világból kirekedtem

a tulajdon sajátom ez a bőr – ez a VÉRES PÓLYA
nem a Magas Istenség volt lénytetem megnyúzója
lénytetem megnyúzója

hogy a vértócsában ki fércelt össze ki volt a varga?
itt élek állok vagyok SAJÁT BŐRÖMBE VISSZAVARRVA
SAJÁT BŐRÖMBE VISSZAVARRVA

azon véresen ahogy akkor akkor megnyúzakodtam
s azóta élek búvok bujkálok így ilyen haló halottan
így ilyen haló halottan

elkallódott Ő is a sípom az Ötágú amit fujdogáltam
az én SZIRINXEM Ő is Az is: elhallgatott halálraváltan
elhallgatott halálraváltan

Apollót nem láttam ő igen engem: *alabástrom-*
komoran hersentett: – „NEM AZ ÉN MARSZIÁSZOM” –
– „NEM AZ ÉN MARSZIÁSZOM” –

IRÓN ÉS PALAJBÁSZ

verseket ne termelj
 rímeket ne hajhássz
 csituljon a csermely
 Irón és Palajbász

MÚZSÁT regbesúgnod
 oly ritkán adatik
 Ki ha nem jó – úgymond –
 egy őtést se batik

légy izompacsirta!
 hatalmas és hiú!
 szaltózz körbe mint a
 Jeles Sportférfiú

diszkoszt kalapácsot
 vess dárdát és delejt
 s majd Új Alakmásod
 minden bút-bajt felejt

rövid s hosszú távra
 fuss: úgy leszel bikás
 marj mint a garázda
 erős halpaprikás

ha ki idehallgat
 s hajlik a tanácsra
 Atlétikus Alkat:
 csajt tarol rakásra – – –

Ki ha nem jó – úgymond –
 egy őtést se batik:
 MÚZSÁT regbesúgnod
 oly ritkán adatik

Irón és Palajbász:
 csituljon a Csermely!
 rímeket ne hajhássz
 verseket ne termelj

Kányádi Sándor

VÉGE FELÉ

1

már valahol a hetedik termen túl
nyílnak-csukódnak az ajtók
s te mindegyre vissza-visszaszöksz
az egyre titokzatosabb előtérbe ahol
valamit ott felejtettél

Budapest, 2003. szeptember 23.

2

egyre közelebbről
hallom édesanyámat
ne félj fiam
ne félj

Kolozsvár, 2004. január 1.

3

(A mese vége)

voltam én is legkisebbik királyfi
volt nekem is felekirályságom
volt nekem is gyönyörűséges
királykisasszony feleségem

még most is élnék
ha meg nem haltam volna

holnap is legyek a vendégetek
holnap is legyetek a vendégeim

Budapest, 2002. február 25.